

Тетяна КОВАЛЬ

здобувачка освітньо – професійної
програми «Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ Ольга ЧОРНА

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства є надзвичайно важливим, проте не існує єдиної методики їх ідентифікації для ухвалення відповідних рішень.

Загалом фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства можуть бути: базовими або похідними (другорядними); загальними або спеціальними; зовнішніми або внутрішніми; матеріальними або віртуальними; стратегічними або тактичними; технічними, економічними, організаційними, психологічними, природно-кліматичними, реалізованими на одній стадії життєвого циклу або на декількох.

До базових факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства можна віднести такі фактори як: природні (кліматичні умови, географічне положення); демографічні; некваліфікована та малокваліфікована робоча сила; наявність тих чи інших ресурсів. Такі фактори підприємство враховує з моменту створення. Конкурентні переваги, які базуються лише на цих факторах не є стійкими, оскільки, їх значення суттєво зменшується за рахунок скорочення потреб у них. Наприклад, вигідні кліматичні умови, можливість залучення малокваліфікованої дешевої робочої сили є досить не надійними факторами для забезпечення конкурентоспроможності підприємства особливо в умовах жорсткої конкурентної боротьби.

Для конкурентоспроможності більше значення мають похідні фактори, оскільки вони забезпечують конкурентні переваги високого порядку. До таких факторів слід віднести: сучасну інфраструктуру обміну інформацією, висококваліфіковані кадри, високотехнологічне виробництво, дослідницькі структурні підрозділи в країні, галузі, на підприємстві.

Слід зазначити, що такі фактори не поширені, їх важко набути на ринку, вони є неодмінною умовою при розробці продукції. Для їхнього розвитку необхідні значні та тривалі вкладення капіталу.

За принципом спеціалізації фактори конкурентоспроможності розподіляються на:

1. Загальні: сучасна інфраструктура, висококваліфікований персонал, система інформаційного забезпечення та інші. Вони дають конкурентні переваги

обмеженого характеру, які легко перейняти конкурентам, або які можна обійти.

2. Спеціалізовані: персонал з вузькою спеціалізацією, специфічна інфраструктура, бази даних у визначених галузях знань та ін. Спеціалізовані фактори утворюють ґрунтовну і довгострокову основу для конкурентних переваг; вони є менш розповсюдженими та потрібними для більш досконалих видів конкурентної боротьби, що робить їх невід'ємною умовою відновлення та потребує більш спрямованого і ризикованого фінансування.

Зовнішні фактори – це фактори, вплив на які з боку підприємства неможливий або обмежений. До них можна віднести: загальнополітичну ситуацію в країні; зовнішньополітичні й економічні зв'язки з іншими державами; регулюючу роль держави; прийнятну систему управління галузями; експортно-імпортні відносини держави; наявність конкурентів у даній галузі, сфері діяльності; розроблення і реалізацію програм у пріоритетних сферах економіки; раціональне розміщення продуктивних сил; наявність (або відсутність) джерел сировини в країні; загальний рівень техніки і технології в країні; ступінь і випереджальний темп розвитку фундаментальних і прикладних досліджень; розвиток спеціалізації і концентрації виробництва; розвиток індустрії ділових послуг; існуючу систему управління промисловістю; цивільне і трудове законодавство; наявність (або відсутність) антимонопольного законодавства; інші фактори впливу.

Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємства дає час для прогнозування можливостей, розробки плану дій на випадок непередбачених обставин, розробки заходів, які дозволять перетворити загрози на будь-які вигідні можливості. Для аналізу факторів макросередовища частіше використовують PEST-аналіз (політичні, економічні, соціальні, технологічні фактори), SWOT-аналіз, який допомагає визначити загрози й можливості з якими зіштовхується підприємство, і встановити несприятливі фактори, які можуть знизити рівень ефективності потенціалу підприємства.

Внутрішні фактори – це фактори, вплив яких на конкурентоспроможність цілком або частково залежить від самого підприємства. До них відносяться: системи і методи управління підприємством; рівень техніки і технології на підприємстві; маркетингове забезпечення; система розроблення і впровадження нововведень; рівень організації виробництва тощо. Саме від рівня забезпеченості підприємства необхідними ресурсами, наявності кваліфікованої робочої сили та дієвої системи управління, можливості залучати у виробництво інвестиційні ресурси та досягнення науково-технічного прогресу, виваженої стратегії розвитку підприємства та вміння раціонально організовувати виробництво, залежить ефективність діяльності підприємства, забезпечення і підвищення його

конкурентоспроможності та можливість забезпечення розширеного відтворення галузі.

Усі перераховані фактори взаємодоповнюють один одного, але іноді можуть діяти в протилежних напрямках. Кожен з них може здійснити вирішальний вплив на конкурентоспроможність підприємства, який буде залежати від дій та інших факторів.

Зазначені фактори впливу на формування конкурентоспроможності підприємства зможуть перетворитися у конкурентну перевагу підприємства лише в тому випадку, коли будуть здійснювати позитивний, стимулюючий вплив на діяльність підприємства. У разі виявлення негативних факторів впливу на формування конкурентоспроможності підприємства, необхідно їх якщо не усунути, то максимально мінімізувати задля запобігання зниженню рівня конкурентоспроможності підприємства. Проаналізувавши погляди різних науковців [1, с. 48], можна зробити висновок, що серед зовнішніх та внутрішніх факторів, що здійснюють негативний, дестимулюючий вплив на процес управління формуванням конкурентоспроможності підприємств можна виділити наступні (табл. 1)

Таблиця 1

Класифікація негативних факторів впливу на конкурентоспроможність підприємства

Внутрішні негативні фактори	Зовнішні негативні фактори
1. Нестача фінансових ресурсів і, як наслідок, моральне старіння та фізична зношеність основних засобів;	1. Відсутність системного дієвого механізму управління органів державної влади;
2. Відсутність мотивації праці;	2. Відсутність політичної волі виконувати та дотримуватися системи нормативно-правових актів, прийнятих уповноваженими органами державної влади тощо;
3. Низькі управлінські якості менеджерів, керівників підприємств та управлінського персоналу;	3. Відсутність висококваліфікованих, достатньо підготованих молодих спеціалістів зі стратегічного маркетингу, конкурентоспроможності підприємств;
4. Недостатній рівень забезпеченості підприємств приладами контролю та вимірювання для моніторингу якості продукції.	4. Диспаритет цін на продукцію та промислові товари;
	5. Збільшення мита при імпорті сировини.

Примітка. Сформовано автором на основі [1; 2]

Отже, під час оцінювання, прогнозування та управління конкурентоспроможністю підприємства необхідно враховувати усю сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, що можуть вплинути на її формування. Аналіз

впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на конкурентоспроможність підприємства дає можливість: знизити рівень невизначеності й ризику в процесі виробничо-збутової діяльності підприємства; підвищити якість стратегічного планування й прогнозування виробничо-збутової діяльності підприємства; підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства та його продукції; зберегти конкурентні позиції та збільшити частку ринку, що належить підприємству.

Список використаних джерел:

1. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: Монографія за заг. ред.. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470 с.
2. Бачевський Б. Є., Заблодська І. В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 400 с.

Олеся КОВАЛЬСЬКА

здобувачка освітньо-професійної програми «Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ Ірина ДЕМКІВ

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Однією з головних проблем функціонування організації є зростання невизначеності зовнішнього середовища. Зростання непередбачуваності ринку потребує від організацій пошуку адекватних способів реагування, які забезпечать в перспективі збереження та підвищення її ефективності, конкурентоздатності, стійкості розвитку.

Загальноприйнятим способом протидії негативним впливам невизначеності є формування в організаціях ефективної системи стратегічного планування та використання комплексу інструментів стратегічного управління.

Стратегічне управління – це складний процес розробки майбутнього організації, її довгострокової еволюції, в рамках якої формується стратегія, реалізація і моніторинг-оцінка. Стратегічне управління є сучасною формою управління організацією, прогнозування, виходячи з очікуваної зміни навколишнього середовища, оцінки внутрішнього потенціалу та змін, необхідних для гармонізації середовища для досягнення поставлених цілей [2].

Стратегічне управління базується на внутрішніх та зовнішніх факторах, що впливають на організацію. На основі цього розробляються і впроваджуються стратегії розвитку організацій, які дозволять їй вижити і адаптуватися до змін, які можуть виникнути в навколишньому середовищі. Стратегічне управління